

Bernal, 25 d'octubre de 1982

Estimat amic,

Bravo! Així m'agrada, que compleixis el que dius! Espero que l'Operació Borinot sigui un èxit.

Celebro que t'hagi agradat Un tramvia... No hi ha dubte que aquests autors saben estructurar les obres d'una manera ben sòlida, la qual cosa fa que, això, unit a temes que tracten de les més fonses passions humanes, malgrat el pas del temps, encara conservin plena vigència. Quant a la traducció, potser una de les coses que l'afavorí, si és que té el valor que li trobes, va ser el fet de poder fer-hi correccions en el decurs dels assajos, car tant aquesta com les altres dues van ser representades pel Quadre Escenic del Casal de Catalunya de Buenos Aires.

De moment, t'agrairé que aqueixos exemplars els guardis. Quan vingui, amb molt de gust en donaré un a l'Institut del Teatre. Mentrestant, he rebut carta d'en Vallverdú i, respecte a aquestes traduccions, m'ha dit que a la col·lecció MOLU no encaixen perquè només compren autors fins a 1900. Tanmateix, en Fabregas, director de "El galliner" creu que potser se'n podrien publicar un parell dins aquesta col·lecció, i tindria interès a editar primerament l'obra d'en Miller, Del pont estant, si bé no sortiria abans del 1984. De manera que, quan vingui, retiraré els originals que tinc a ca l'Ayma i els passaré a la 62.

Vaig rebent els programes de les activitats de l'Associació i em plau molt de veure que rutlla força, així com que s'ha duplicat el nombre de socis. Tants som els lletraferits?

Ja he anat llegint els esdeveniments de l'Onze de setembre, així com el nou intent de putsch i la presentació de la candidatura (em poso tan nerviós, que ni sé on fico els dits) de Tejero. Que hi farem! No et pensis que per aquests verals les coses vagin per més bona via. Si més no, vosaltres teniu una pseudo-democràcia, però això d'aquí... No sé si devies veure un documental que, segons tinc entès, va passar la TV espanyola la setmana passada o l'anterior, sobre la situació general de l'Argentina. Suposo que les autoritats de l'estat espanyol ho devien fer per tal que veiéssiu que, comptat i debatut, vosaltres viviu en un paradís, si feu les comparacions pertinents. Has de pensar que ací el sou mínim és de 2.000.000,- de pesos (unes 4.500,- pessetes), i no et pensis que el cost de la vida sigui molt més baix, en relació; mentre vosaltres bregueu perquè l'índex

d'inflació no superi el 14% (o menys) anual, nosaltres el mes passat, i segons xifres oficials que sempre tendeixen a ser més baixes que les reals, vam tenir-ne un 17,8% (en un mes, eh?); els serveis, els estan augmentant a raó d'un 20% promig cada quinze dies], i això sembla que no parara fins a fi d'any; els impostos ja són pels núvols i no paren; el dolar d'ença de la guerra de les Malvines ha saltat de 10.750,- a 48.000,-, i més, al mercat negre (oficialment hi ha una cotització comercial de 31.000,- i una altra de financera de 40.000,-); un milió i mig de parats; la indústria triturada; veda de carn als restaurants dos cops per setmana, i veda obligada a les cases per causa dels preus... Fa poc ho explicava tot això a un editor de Barcelona, i ell em deia: "No entec pas com pot viure la gent". Li vaig contestar que jo tampoc no ho entenia, que, per a mi, aquest és el "miracle argentí", que, no sabem com, però encara anem subsistint. És clar que cada cop prolifera més ~~la tuberculosi~~ la tuberculosi, l'anèmia, l'escrúfolosi...; la deserció escolar per raons socio-econòmiques fa feredat; els pidolaires són legió als trens, per les cases; els atracaments i robatoris, a l'ordre del dia... Vet aquí, doncs, com el "gra nero del mundo" s'ha convertit en el "regne de la miseria", on només viuen els quatre amos de tota la terra productiva del país, els especuladors i els gossos guardians de tota aquesta genteta... En fi, prou d'aquest color, car no vull amargar-te l'existència.

Tot just fa un parell de dies que comencem de gaudir d'un clima realment primaveral, car fins ara s'havia anat perllongant el fred d'una manera gairbé anormal. De manera que, ara mateix, acabo de canviar la decoració del meu despatx. He desclavat aquell cartell del qual te'n parlava l'altre dia, on es veia Montserrat i el camp de blat, i n'he posat un de la costa brava, on apareixen unes roques ferestegues, que s'endinsen en una mar blava amb tornasols verdosos, coronades per uns pins que s'hi arrapen obsecament. Llastima que quan vingui no m'hi podré capbussar, en aqueixes aigües! Un altre, de símptoma primaveral: la ginestera de casa ha començat a florir!

La setmana passada vam anar a veure una bona pel·lícula: Tres germans, és diu, i és italiana. Una insuperable interpretació del vell Charles Vanel (El salari de la por, te'n recordes?), amb una mascara que sembla de terrissa. Sense estridències, Rosi planteja la mort d'un estil de vida, marcat pels cicles vitals, a la ruralia, en contraposició amb l'establiment de la violència en els medis urbans... Penseu que les millors seqüències del film són aquelles en ~~si~~ les quals

ningú no parla. Una lliçó de bon cine. Han estrenat també El sacerdot de l'amor, una biografia de D.H. Lawrence, que em fa molta il·lusió de veure, car conec el llibre i la correspondència de l'escriptor, sobre els quals n'han bastit el guió cinematogràfic. Demés, sempre és un goig per a mi veure l'Ava Garner, malgrat els estralls que en el seu físic hagin fet els anys i la vida disbaudada. I uns altres films que tinc en cartera són: Les dues germanes alemanyes i la de Saura Bodas de sangre.

Quant a lectures, he estat llegint el Dietari de Pere Gimferrer, que m'ha semblat sensacional. Després he llegit les poesies completes de Fc. Vallverdú i, en aquests moments, estic llegint Paraules d'Opton el vell de l'Avel·lí Artís-Gener, un dels millors novel·listes de casa nostra, sense cap mena de dubte: Les dues funcions de circ m'ho havien confirmat ja fa uns quants anys. I fent cua, tinc: Rabbit is Rich de John Updike, premi Pulitzer, Literatura catalana dels anys setanta d'Alex Broch, El fet lingüístic com a fet social i Dues llengües, dues funcions de Fc. Vallverdú.

I continuig barallant-me amb en Thackeray...

Bé, i ja es va apropant el moment d'emprendre el vol, eh? Com ho tens això del programa d'activitats, per quan arribi? Ja has contractat la banda perquè vingui a tocar Els segadors i L'emigrant a l'aeroport? Portar-hi l'Orfeó potser fóra excessiu, però la banda penso que és acceptable. Respecte a les autoritats, més val esperar a veure que passa amb les eleccions, tu, no sigui cas que els qui ara ens semblen els "bons", pel febrer ja seran els "dolents", com em dius que passa en l'àmbit de la política. La clau de la ciutat, no la vull, eh?, perquè mai no sé on les deixo, les claus, i d'aixo en Foix ja en va fer un poema. Val més que ho deixem així, no trobes? Tampoc no vull parades militars, ni creus al merit de cap mena, ni misses solemnes ni de les altres. Ara, seriosament, creu-me que em devora la impaciència... És curiós com es barregen els sentiments davant d'un esdeveniment com aquest. No hi ha dubte que aquest afany que sento en aquests moments és estimulat també per l'angoixosa situació en que vivim. Alhora penso ~~que~~ com sera de dolorós el retorn a aquesta realitat de la qual ara vull escapar. Encara no he oblidat la depressió que es va abatre sobre ~~meu~~ el meu esperit en l'altre viatge. De manera que imagina't el que passara després d'aquest! Aleshores:

no fóra millor, potser, no fer-lo, aquest viatge? És una bona pregunta, aquesta. No fóra millor, també, girar-se d'una vegada i per sempre d'esquena al país i procurar d'adaptar-se definitivament al medi aquest, capbussar-se en els problemes d'aquesta terra i bregar per solucionar-los? O bé, engegar tot això a dida i retornar per sempre al terrer, deixant aquí els fills si no volen seguir-nos? Quina mena d'ansia estranya m'atia a tornar a la meva ciutat natal, per tal d'acabar-me de nou amb les velles pedres dels barris antics, de retrobar els amics, de veure-ho tot a través de l'aire i la llum de la meva patria, de contemplar el cel blau i la mar i les muntanyes d'aqueix bocí de terra? Per que l'home que se'n va del seu país ja no pot viure, perquè li sembla que li falta la terra sota els peus? Aquest amor pel terrer és només un sentiment o respon a una racionalització que fem, conscientment o inconscient? Per que quan vivim al nostre país tot ho trobem lleig i només desitgem marxar nord enlla, i ens sembla que tot allò que és de fora mal més que allò que tenim a dins? I, en canvi, quan som lluny, ens mata l'enyorança...

Ara, com que no sóc masquista (o si més no, no ho sóc conscientment), no vull posar-me pedres al fetge pensant en el retorn d'un viatge que encara no he fet. De manera, doncs, que continuo somniant i fent projectes respecte a les coses que penso fer quan sigui aquí, a Barcelona, i gairebé gosaria dir que, per poc que pugui dur a terme la meitat de les que tinc pensades, ja tornaré a trobar-me que em manquen dies. Això, però, em sembla que és natural i, segurament, si ~~me~~ disposés de més temps, al final també em trobaria en la mateixa situació, no trobes?

Ahir van trucar les meves ties de Barcelona, que m'estan esperant amb candeletes. Pobres, després resultara que no pararé a casa seva ni un moment, com l'altra vegada!

Prossegueixo aquesta lletra avui, dia 26, i m'acaba de trucar la Isabel per dir-me que m'ha arribat un telegrama de l'Institut del Teatre, signat per Francesc Castells, dient que tenen interès a publicar Un tramvia anomenat "Desig" i demanen urgent traducció i permís. T'agrairia, doncs, que t'hi possessis en contacte per tal de veure en quines condicions es faria l'edició i perquè els donessis un exemplar, previa signatura de contracte (o bé això es podria fer després). També voldria saber que cal fer per cobrar els drets en cas que l'obra sigui representada, car en Vallverdú em deia que els guanys, en aquest cas, poden ser

força sucosos! Jo li escriuré, també, a aquest tal Castells, per dir-li que ho tracti amb tu, tot això. Et dono plens poders. Ah, si s'arribava a publicar, m'agradaria que hi figurés el repartiment de quan es va estrenar en català al Casal... però, això ja t'ho faria arribar oportunament. Lamento passar-te aquesta pilota, però em sembla que serà més expeditiu, ja que tens els exemplars a les teves mans. No acabo de comprendre a que els ve aquesta pressa, que els faci enviar telegrama i tot això...

Plego, perquè se m'acaba el temps de l'esmorçar, que és el que aprofito aquí, a la feina, per conjuminar aquestes ratlles. Ah, ara recordo que no t'havia dit que vam haver de tornar a operar la Gloria d'una recidiva de l'endometriosi que se li va manifestar fa quatre anys, una endometriosi congenita. Doncs, sí el mes passat, va haver d'anar a parar sota el bisturí de nou, una mica amb presses per tal que igualment pugui casar-se pel desembre. Tot va anar com una seda, d'ortosament, i ja rutlla com si res no hagués passat. Desitjo que això de la mili li sigui lleu al teu noi. Records per a la família i rep una abraçada del teu

Aquí va la ratlla que et faltava: "De tota manera, no crec que en traiem l'aigua clara. I jo em quedaré a la lluna..." I ja que parlem d'això de si un dia ho arribarem a publicar, caldra tenir en compte, quan sigui l'hora, de revisar totes les referències a persones vives, no sigui cas que fotem un nyap, publicant alguna opinió no massa favorable, oi?